

Draaiboek asielbuddy's

Inspiratie voor nieuwe en bestaande
buddyprojecten

31 MAART 2017

////////////////////////////////////
Het **Agentschap Integratie en Inburgering** ondersteunt het Vlaams integratiebeleid. In het Agentschap vind je alle diensten voor integratie, inburgering, sociaal vertalen en tolken, en de Huizen van het Nederlands (behalve de diensten in de steden Gent en Antwerpen, en het Huis van het Nederlands Brussel). Het Agentschap is een private stichting en werd in 2013 opgericht door de Vlaamse overheid als extern verzelfstandigd agentschap. Meer info vind je op www.integratie-inburgering.be.
////////////////////////////////////

Inhoud

1.	Opzet van dit draaiboek	3
<hr/>		
2.	Afstemmen	4
<hr/>		
2.1.	Vrijwilligerswerk heeft nood aan visie én verankering	4
2.2.	Meerwaarde van een omgevingsanalyse	5
2.3.	Stem af met andere initiatieven in je buurt	6
2.4.	Specifiek doel van de buddywerking	7
2.5.	Bepaal de doelgroep van de buddywerking	8
2.6.	Relevante stakeholders van de buddywerking	9
2.7.	De lokale organisator	10
2.8.	De lokale coördinator	11
2.9.	Profiel en engagement van de deelnemer	11
2.10.	Profiel en engagement van de vrijwilliger	12
2.11.	Afspraken vastleggen in een overeenkomst	13
<hr/>		
3.	Werk uit: van kandidaten naar duo's	14
<hr/>		
3.1.	Bekendmaking en kandidaten vinden	14
3.2.	Hoe kennismaken met de kandidaten?	15
3.3.	Intake: van kandidaat naar deelnemer of vrijwilliger	16
3.4.	Van deelnemer naar duo: matching	17
<hr/>		
4.	Ondersteunen en motiveren	20
<hr/>		
4.1.	Ondersteuning van de duo's	20
4.2.	Ondersteuningsvormen voor vrijwilligers	21
<hr/>		
4.2.1.	Ondersteuning op vlak van taal en communicatie	21
4.2.2.	Aanbod van het AgII in West-Vlaanderen	22
4.2.3.	Intervisiemomenten	23
4.2.4.	Netwerking	23
4.2.5.	Bedanken en blijven motiveren	23
<hr/>		
4.3.	Ondersteuning voor lokale coördinatoren	23
<hr/>		
5.	Termenlijst	25
<hr/>		
6.	Bestaande buddywerkingen	26
<hr/>		
6.1.	Overzicht	26
6.2.	Materiaal	27
<hr/>		
7.	Interessante links	28
<hr/>		
8.	Referenties	29

1. Opzet van dit draaiboek

Dit draaiboek biedt **inspiratie** voor organisaties en/of lokale besturen die een buddywerking willen opstarten. De **focus** van dit draaiboek ligt op het uitrollen van buddywerkingen waarbij een buddy (vrijwilliger) samen met een **asielzoeker, erkende vluchteling of subsidiair beschermde** een duo vormt. Uiteraard kan dit draaiboek ook een leidraad vormen voor buddywerkingen die een andere doelgroep beogen.

Het draaiboek bevat *good practices* uit literatuur en praktijkervaringen. Deze kunnen je helpen weloverwogen keuzes te maken (bv. naar doelstellingen, doelgroep, samenwerkingen ...). We staan ook stil bij mogelijke valkuilen. Het draaiboek biedt input bij

- de pre-opstart fase,
- de effectieve opstart,
- verdere uitrol van het project.

In een pre-opstart fase is **afstemming** een cruciale factor om tot een geslaagde buddywerking te komen. Afstemming tussen de relevante partners, over de doelstellingen en de doelgroep die je wenst te bereiken, heeft uiteraard effect op de verdere **uitwerking** van het buddyproject. Daarnaast biedt het draaiboek ook een (niet-exhaustief) overzicht van **ondersteuning** die relevant kan zijn voor buddywerkingen. Denk hierbij aan vormingen, intervisies, educatief materiaal enzovoort.

Het draaiboek is geen kant-en-klaar handboek om een buddywerking te organiseren. Veel hangt immers af van de lokale context en het beoogde doel van de werking. Het is ook geen kant-en-klaar product en zal regelmatig bijgewerkt en aangevuld worden.

We willen hierbij ook expliciet alle opgenomen buddy- en duo-werkingen **bedanken** voor het delen van hun expertise en hen tevens nog veel succes wensen in al hun waardevolle initiatieven. De gegevens van de geciteerde buddywerkingen vind je achteraan dit draaiboek.

Opmerking

In een buddyproject bestaat een duo uit een vrijwilliger en een deelnemer.

Met (kandidaat-)vrijwilliger bedoelen we de buddy (of coach, mentor enz.).

Met (kandidaat-)deelnemer, refereren we aan de erkende vluchteling, asielzoeker, oud/nieuwkomer enz.)

2. Afstemmen

Heel wat zaken die verbonden zijn aan een lokale buddywerking worden best reeds vastgelegd of afgesproken, vooraleer het project echt van start gaat. Het gaat onder meer over het bepalen van de **visie op het project**, het uittekenen van **een kader** waarbinnen gewerkt kan worden, het maken van keuzes over het **doel en de doelgroep van het project**, over eventueel mogelijke partners ...

Door deze keuze doordacht te maken, verhoogt de slaagkans van het project. Uiteraard is **afstemming** met lokale partners cruciaal. **Samenwerkingen** organiseren waar mogelijk kan een meerwaarde zijn voor het project. Dit alles vastleggen in een officiële **overeenkomst** maakt het samenwerken transparanter.

2.1. Vrijwilligerswerk heeft nood aan visie én verankering

Visie en verankering zijn twee cruciale factoren die al van voor de opstart het verdere succes van de buddywerking kunnen bepalen.

Een buddywerking kan gezien worden als een deel van het vrijwilligersbeleid in een lokale context. Veel inspiratie over een doordachte visie op je (buddy)werking, kan dan ook uit de sector van het algemeen vrijwilligerswerk gehaald worden. Door een link te leggen tussen het buddyproject en het ruimere vrijwilligersbeleid van een regio, organisatie of bestuur kan het buddyproject ook structureler ingebed worden.

Enkele vragen om tot een gedegen **visie** over vrijwilligerswerk te komen volgens het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk:

- Hoe kijkt de organisatie naar vrijwilligerswerk in de samenleving?
- Welke bijdragen leveren vrijwilligers aan de realisatie van de doelen van de organisatie?
- Welke positie en bevoegden hebben de vrijwilligers in de organisatie?
- Hoe autonoom mogen vrijwilligers hun taak opnemen?
- Hoe houdt de organisatie er rekening mee dat het vrijwillig engagement zich afspeelt in de vrije tijd van de vrijwilliger?
- Wat is voor de vrijwilliger de meerwaarde om zich specifiek bij deze organisatie te engageren?
- Hoeveel tijd en middelen kan de organisatie besteden aan de ondersteuning en uitbouw van het vrijwilligerswerk?

Inspiratie

Meer informatie over visieontwikkeling in vrijwilligers- en buddywerkingen:

- [Respectvol vrijwilligen - Positief omgaan met kwetsbare mensen.](#) (Publicatie te verkrijgen bij het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk, 5 euro).
- [Handvest succesvol vrijwilligen](#)
- [Buddywerkingen in kaart gebracht: een exploratief onderzoek naar de doelgroep, doelstellingen en aanpak](#)
- [Buddywerking Vlaanderen](#)

Het is een meerwaarde om een **stuurgroep** op te richten. Wie zit mee aan tafel om de visie over het buddyproject uit te schrijven? Worden potentiële deelnemers of vrijwilligers hierbij betrokken? Hoe verhoudt (de visie van) de stuurgroep buddyproject zich tot andere visies of initiatieven over vrijwilligerswerk binnen dezelfde context? Is deze visie breed gedragen onder de medewerkers van een dienst of organisatie?

Een stuurgroep oprichten biedt een meerwaarde die zich uitstrekt tot ver voorbij de 'visie-fase'. De stuurgroep krijgt dan het mandaat van de dienst of organisatie om zaken af te toetsen, uit te werken en te communiceren. Verschillende stakeholders worden zo elk vanuit hun eigen positie, betrokken in het tot stand komen van het project. En misschien is er een mogelijkheid om aan te sluiten bij een (lokaal) bestaand vrijwilligersplatform / steunpunt?

Tip: Denk al na over een mogelijke **verankering** van het project van bij de start.

Vaak ontstaan buddywerkingen vanuit een bepaalde projectoproep, met subsidies die tijdelijk van aard zijn. Zo hebben vele lokale besturen in steden en gemeenten besloten om de extra middelen die werden vrijgemaakt in het kader van verhoogde asielinstroom in te zetten voor de uitwerking en coördinatie van een buddywerking.

Idealiter is het echter de bedoeling om de buddywerking op termijn te verankeren in reeds bestaande werkingen of diensten, zodat het initiatief niet verloren gaat wanneer de project specifieke middelen beëindigd worden. Hoe kan een buddyproject op lange termijn geïmplementeerd worden in een lokale context? Met wie kan samengewerkt en overlegd worden? Wie kan trekken, coördineren, opvolgen?

Tip: Voorzie een **duidelijke tijdsafbakening per fase** (pre-opstart, opstart, verankering).

In het begin zal heel wat tijd in de 'pre-opstart' fase geïnvesteerd moeten worden. Op dat moment zijn er wellicht nog geen duo's gevormd. Vanaf wanneer wordt overgegaan tot de eigenlijke uitrol van het project? Wanneer wordt het project gelanceerd? Wanneer wordt het geëvalueerd? Wanneer wordt er naar verankering overgegaan?

2.2. Meerwaarde van een omgevingsanalyse

Welke hiaten of noden signaleren andere diensten of organisaties? Welke signalen vang je op uit het werkveld of via beoogde deelnemers? Waar kan een buddywerking een oplossing voor zijn? De visiebepaling staat niet los van welk doel je voor ogen hebt met de buddywerking, of van welke knelpunten je wilt wegwerken. Het is goed om het doel van de buddywerking door te denken en expliciet te maken. Hiervoor kan een omgevingsanalyse waardevol zijn.

Tip: Maak een **omgevingsanalyse** vooraleer de doelstellingen/doelgroep te bepalen. Zo zorg je ervoor dat de buddywerking gedragen wordt vanuit de realiteit en gericht is op effectieve noden.

Bij een omgevingsanalyse moet je rekening houden met de specifieke lokale context. Bijvoorbeeld stad versus platteland of grote stad versus kleine gemeente. Dit maakt een verschil in mogelijkheden op vlak van mobiliteit, aanbod activiteiten, aantal anderstaligen ...

Uit de praktijk

Voorafgaand aan het woonbuddyproject in Roeselare werd volgens de Regionale Welzijnsraad Roeselare-Tielt een uitgebreide inventaris opgemaakt “van welke (vrijwilligers)organisaties en diensten in de regio werkzaam zijn rond wonen (de woondienst, het OCMW, het stadsbestuur, verenigingen waar armen het woord nemen, het CAW, het welzijnsoverleg, vrijwilligersorganisaties e.a.)” Aan de hand van gestructureerde interviews kwam men tot een aantal cruciale woonhulpvragen.

Een omgevingsanalyse kan gebaseerd zijn op kwantitatieve en kwalitatieve input. Enkele aanzetten om tot gegevensverzameling te komen:

- De Lokale Integratie en Inburgeringmonitor
- Het Steunpunt Sociale planning West-Vlaanderen
- Het Agentschap Integratie en Inburgering
- Gesprekken met lokale sleutelfiguren, de potentiële doelgroep van het project, relevante organisaties (bv. sociale verhuurkantoren, LOI-medewerkers, maatschappelijk assistenten, brugfiguren, toeliders, CVO, praatgroepen, zelforganisaties, integratieambtenaar ...)

Breng alle gegevens samen in een SWOT-analyse. Dat is volgens de Vlaamse Overheid “een methode die je kan gebruiken bij het evalueren van sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van een project of organisatie ten behoeve van de strategische planning.

Hierbij gaat het om de doelstellingen van de organisatie of projecten en de identificatie van de interne en externe factoren die gunstig en/of ongunstig zijn voor de verwezenlijking van de externe doelstellingen. Een SWOT geeft een waarde oordeel aan zowel de conclusies die gesteld zijn aan de interne omgeving als de conclusies die gesteld zijn aan de externe omgeving.” Zo kan je bepalen waar je sterktes liggen, wat versterkt kan worden, waar is er nog nood aan, waar de kansen te vinden zijn.

Probeer de bevindingen zo veel mogelijk te staven met cijfermateriaal. Dit kan helpen om te beslissen waarop best wordt ingezet. Zo zorg je ervoor dat het buddyverhaal zo veel mogelijk aansluit bij de doelstellingen en noden van de dienst(en) of organisatie.

2.3. Stem af met andere initiatieven in je buurt

Eerder vermeldden we al dat samenwerking met andere diensten of organisaties een meerwaarde kan bieden, en dit op verschillende vlakken. Afstemmen met andere initiatieven kan belangrijk zijn bij het bepalen van de noden maar ook in het kader van latere verankering.

Sowieso is het een meerwaarde in de pre-opstartfase af te stemmen met andere reeds bestaande duoworkingen, organisaties of andere projecten. Hoe verhouden de initiatieven zich ten opzichte elkaar? Zijn er overlappings tussen de verschillende initiatieven? Is er samenwerking mogelijk (schaalvergroting deelnemers)?

Door de buddywerking te linken aan andere organisaties of diensten kan er een win-win gecreëerd worden voor alle partijen. De buddywerking wordt zo ingebed in een ruimer netwerk, wat kansen biedt naar verankering toe.

Uit de praktijk

De Regionale Welzijnsraad Roeselare-Tielt koos voor het opzetten van een netwerk rondom hun woonbuddyproject. Het voordeel is meerzijdig: “De doelstelling van het opzetten van een netwerk is een win-winsituatie creëren voor zowel de betrokken diensten als de vrijwilligers. Concreet betekent dit dat vrijwilligers en medewerkers van diensten elkaar en elkaars aanbod leren kennen, waardoor ze in de praktijk meer op elkaar beroep kunnen doen. Via het netwerk kunnen vrijwilligers die vaak dichterbij cliënten staan signalen uitwisselen met de diensten die erop hun beurt professioneel mee aan de slag kunnen. Het delen van de aanwezige expertise bij de vrijwilligers en de diensten en de samenwerking tussen hen verhoogt op deze manier de kans op het vinden van een behoorlijke woning voor de kansengroepen.”

2.4. Specifiek doel van de buddywerking

Omschrijf duidelijk het doel van het (asiel)buddy project. Aan welke noden en kansen komt het project tegemoet? Deze kunnen, zoals eerder vermeld, het beste bepaald worden aan de hand van de omgevingsanalyse.

Afhankelijk van het vooropgestelde doel kan een andere invulling gegeven worden aan, of andere accenten gelegd worden in het project. Het is van belang dat de doelstelling van het project duidelijk is voor alle partijen.

Doelen kunnen van relationeel-affectieve aard of van praktische en meer doelgerichte aard zijn (Van Robaey & Lyssens-Danneboom, 2016). Wanneer de focus ligt op het faciliteren van integratie of het bevorderen van sociale cohesie, en/of het tegengaan van sociaal isolement heeft het buddyproject veeleer een relationeel-affectief ondersteunende rol.

Een buddywerking die gericht is op de praktische noden van nieuwkomers zoals het inoefenen van Nederlands, ondersteuning op/naar de werkvloer of woonbegeleiding, komen eerder tegemoet aan praktisch-doelgerichte doelen.

Uit de praktijk

De Regionale Welzijnsraad Roeselare-Tielt koos ervoor in te zetten op een buddywerking met focus op wonen: “Een **woonbuddy** is een vrijwilliger die cliënten uit kansengroepen op zoek naar een woning concreet ondersteunt bij het vinden van een gepaste woning (door o.a. telefoneren naar immokantoren/ eigenaars, meegaan op plaatsbezoek) en hierbij op steun en coaching van een dienst kan rekenen.”

Bij het **project TIM (Thuis in Mene)** gaat men op zoek naar vrijwilligers die erkende vluchtelingen willen ondersteunen bij hun integratie.

Wat houdt dit precies in?

- wegwijs maken van de vluchtelingen naar administratieve diensten,
- uitleg over sorteren, energiezuinig wonen, huisvuilophaling, containerpark,
- ondersteuning en toeleiding naar de school,
- ondersteuning en toeleiding naar vrijetijdsactiviteiten,

- de stad verkennen, samen de bus nemen,
- samen afspreken.

Bij het project **Compagnons** hebben de organiserende partners (Sociaal huis, FMDO) ervoor gekozen om op de volgende zaken in te zetten:

- Vergemakkelijken van de integratie door een nauw contact te faciliteren tussen nieuwkomers in Oostende en buddy's,
- Onderlinge kennismaking en ontmoeting tussen diverse culturen,
- Betrekken van inwoners van de stad Oostende bij cliënten van het OCMW of hun nieuwe bureaus en nieuwkomers in de stad,
- Informele taalstimulering voor de nieuwkomers,
- Werken aan een positievere beeldvorming omtrent cliënten van het OCMW en nieuwkomers,
- Sociaal netwerk van cliënten van het OCMW en nieuwkomers uitbreiden,
- Laagdrempelige manier van verspreiden van informatie en zorgen dat bepaalde informatie duidelijk uitgelegd wordt (werking Uitpas...).

In het draaiboek dat ontwikkeld werd door W13, staan volgende doelstellingen opgesomd:

- De toegankelijkheid van vluchtelingen en asielzoekers tot de bestaande diensten en voorzieningen in de stad versterken.
- Vrije tijd en de uitbouw van een sociaal netwerk.

Het gekozen doel van de buddywerking bepaalt ook hoe de onderlinge verhouding tussen de vrijwilliger en de deelnemers ervaren wordt. Afhankelijk van welk doel je voor ogen hebt, kan de rolinvulling van de vrijwilliger t.o.v. de deelnemer eerder als bondgenoot, coach of mentor gezien worden (Van Robaeys & Lyssens-Danneboom, 2016):

- “De vrijwilliger als **‘bondgenoot’**: Doel is het voorkomen van sociale uitsluiting van de deelnemer. Het contact tussen de vrijwilliger en de deelnemer staat centraal, evenals de voldoening die beiden eruit halen. De vrijwilliger hanteert een relationele ondersteuningsstijl. Hij/zij fungeert als steun en toeverlaat voor de deelnemer, een ‘buddy’ dus.
- De vrijwilliger als **‘coach’**: Doel is de deelnemer stimuleren tot een persoonlijk veranderingsproces. Er worden concrete doelstellingen vooropgesteld die geëvalueerd worden. De vrijwilliger hanteert een instrumentele ondersteuningsstijl. Hij/zij fungeert als gids en motivator. De vrijwilliger en de deelnemer ondernemen samen activiteiten waarbij de deelnemer concrete ervaring kan opdoen.
- De vrijwilliger als **‘mentor’**: Doel is gelijkaardig als bij coaching, met dit verschil dat de mentor iemand is met een bepaalde ervaring en expertise. De vrijwilliger fungeert als leermeester en rolmodel. Hij/zij brengt inzichten en kennis over, stimuleert, motiveert, en laat de hulpvrager kennismaken met andere normen, waarden en leefwijzen.”

2.5. Bepaal de doelgroep van de buddywerking

Naast het kiezen van de prioritaire doelstellingen, is het ook nodig om de **doelgroep** van deelnemers van de buddywerking duidelijk te omschrijven. Kies je voor een beperkt afgelijnde doelgroep (bijvoorbeeld

mensen die een inburgeringstraject volgen, LOI-bewoners, ...) of voor een ruimer omschreven doelgroep (bijvoorbeeld maatschappelijk kwetsbaren, mensen in sociaal isolement, anderstalige inwoners van de stad/gemeente/regio, nieuwkomers ...)? Die keuze maak je op basis van de omgevingsanalyse.. Deze analyse laat je toe in te schatten waar de noden of de vraag naar een buddy het grootst zijn.

Tip: onderschat het **mattheuseffect** niet.

Hou rekening met het mattheuseffect (Samen Inburgeren, 2011): “Zij die al relatief veel ondersteuning krijgen (...), vinden vaak als eersten de weg naar bijkomende initiatieven die hen extra steun bieden” (...). Het mattheuseffect kan je trachten te omzeilen “door te kiezen voor een specifieke, afgelijnde doelgroep van zogenaamd zwakkere inburgeraars: inburgeraars met bijvoorbeeld weinig schoolse achtergrond, met weinig sociale of professionele vaardigheden of met een beperkt sociaal netwerk.”

Het omschrijven van het doel en de (sub)doelgroep(en) zorgt ervoor dat je beter tegemoet kan komen aan bestaande noden, maar ook dat je gericht kan werven en promo kan voeren.

Inspiratie

Omschrijving doelgroep en doelstellingen:

- [Duo-werkingen in Vlaanderen](#)
- [Praktijktafel Twee is meer](#)

Uit de praktijk

- Doelgroep **buddywerking regio Roeselare** (Regionale Welzijnsraad Roeselare-Tielt): “Cliënten binnen het woonbuddy-netwerk zijn mensen uit kansengroepen die omwille van bepaalde beperkingen of het ontbreken van bepaalde vaardigheden het moeilijk hebben om een woning te zoeken. Het kan gaan over o.a. asielzoekers die geen Nederlands spreken, mensen met een mentale beperking, mensen met psychiatrische problemen, mensen in kansarmoede ...”
- Doelgroep **buddywerking TIM**: personen die een erkend wettig verblijfsstatuut hebben en in Menen, Lauwe of Rekkem wonen.
- Doelgroep **Compagnons Oostende**: Mensen met een leefloon/equivalent leefloon/nieuwkomers uit Oostende.
- Doelgroep **OCMW Kortrijk**: volwassen vluchtelingen en asielzoekers en hun gezin

2.6. Relevante stakeholders van de buddywerking

Welke verschillende rollen kan je onderscheiden in een buddywerking? We staan stil bij twee cruciale rollen: die van de lokale organisator en die van de lokale coördinator. Maar behalve de lokale organisator en de coördinator, zijn er wellicht nog andere **stakeholders** te bedenken. Welke zijn dat mogelijk en hoe moeten/kunnen die worden betrokken?

Stakeholders kunnen bijvoorbeeld zijn: een vzw, een lokaal dienstencentrum, een sociaal huis of OCMW, een CAW, een huisartsenkring, een vrijwilligersorganisatie, een zelforganisatie, een sociaal verhuurkantoor, een school, een bedrijf ...

Tip: Gebruik een checklist om weloverwogen te beslissen of je als dan niet kan/moet samenwerken met andere organisaties en diensten. Je vindt de **stakeholders checklist** op www.sameninburgeren.be als je (gratis) een account aanmaakt.

Voordelen:

- Je kan taken verdelen over meer personeel. Dat is handig als iemand verhinderd is of tijdelijk vervangen moet worden. Je kan elkaar misschien ook aanvullen op het vlak van competenties (groepen begeleiden, administratieve opvolging, wervingsprocedure, activiteiten organiseren, teams ondersteunen, enz.).
- Je krijgt een groter bereik van het publiek. Je kan netwerken, adressen en kennissen delen. Je kan afspraken maken over verdeling van mailings en over doorverwijzen.
- Er zijn meer mogelijkheden qua accommodatie en middelen.
- Je kan elkaar aanmoedigen en inspireren in het samenwerkingsproces, vooral als je meningsverschillen goed oplost.
- Je kan het werk verdelen en meer energie steken in het ondersteunen van de deelnemers.
- Je creëert een groepsgevoel en meer saamhorigheid.

Nadelen:

- Er ontstaat een relatie van onderlinge afhankelijkheid. Je moet elkaars timing en principes respecteren, waardoor het proces kan vertragen. Je moet meer overleg plegen, met het risico dat er 'vergaderitis' optreedt en dat je aan actiegerichtheid inboet.
- Gedeelde verantwoordelijkheid mag geen afgeschoven verantwoordelijkheid worden.
- Onopgeloste conflicten kunnen een slopende invloed hebben op je initiatief. Ga geen samenwerking aan als er nog een onderhuidse strijd aan de gang is tussen de twee organisaties.
- Samenwerking vraagt soms extra sturing en overleg. De hoeveelheid werk die hier naartoe gaat mag niet de overhand krijgen.
- Je verliest een beetje autonomie.

Maak een overzicht van de relevante stakeholders. Maak duidelijke afspraken over rolverdeling.

Rollen van de stakeholders:

- Doorverwijzen naar het buddyproject
- Mee bekend maken van de mogelijkheden van buddywerking
- Samenwerking met andere diensten bevorderen
- Lid van de stuurgroep

2.7. De lokale organisator

Diegene die initiatief om neemt een buddywerking op te starten wordt als lokale organisator beschouwd. Dat kan een organisatie, dienst of een netwerk zijn. Naast beslissen tot het oprichten van een buddywerking (inclusief doel, visie, duur ...), heeft de lokale organisator een faciliterende rol in het buddyproject (aanspreken contacten, zorgen voor locatie, drukwerk ...). Bovendien kan de lokale organisator ook werken aan draagvlak voor het buddyproject in de stad of gemeente.

Uit de praktijk

Voorbeelden van wie als lokale organisator kan functioneren:

- een netwerk (bv. Roeselare-Tielt, W13 regio, Wintegratie)

- een vzw (bv FMDO vzw in Oostende)
- een sociaal huis of OCMW (bv OCMW Kortrijk)
- een stadsdienst (bv. integratiedienst, TIM)

2.8. De lokale coördinator

Diegene die inhoudelijk en praktisch de werking van het buddyproject opneemt is de lokale coördinator. De rol van coördinator kan gedragen worden door een professionele kracht (tijdelijke werkracht of een medewerker die integraal deel uit maakt van de organisatie) of door een vrijwilliger. Ga na wat de meerwaarde of de voordelen kunnen zijn om te werken met een professionele kracht of een vrijwilliger. Zijn er vrijwilligers of professionele krachten voor handen? Wie is het best geplaatst om te coördineren?

Inspiratie

In Oostende werd binnen FMDO een tijdelijke vacature uitgeschreven, voor een trekker van het project Compagnons. Bekijk de [functieomschrijving](#).

In Izegem werd een tijdelijke vacature uitgeschreven voor een projectmedewerker.

Bekijk het [functieprofiel](#).

Het takenpakket van de coördinator kan erg variëren, afhankelijk van beschikbare personeelsinzet maar ook van de gemaakte keuzes in doelgroep en doelstellingen.

Als de buddywerking bijvoorbeeld tot doel heeft de ‘hulpverlener’ te ontlasten of te versterken eerder dan oefenkansen Nederlands aan te bieden of om samen aan vrijetijdsbesteding te doen, dan moet het duidelijk zijn welke rol de coördinator opneemt ten opzichte van hulpverleners en de vrijwilligers. Dit beïnvloedt ook de nood aan en de aflijning en invulling van de **ondersteuning van de vrijwilligers**.

Tip: Maak het **takenpakket van de vrijwilliger** zo concreet en praktisch mogelijk. Het biedt ook voordelen om een back-up of ondersteuning van de coördinator te voorzien.

2.9. Profiel en engagement van de deelnemer

Wat verwacht je van een deelnemer? Welk profiel verkiest de lokale organisator? Welk engagement moet de deelnemer minimaal tonen? Kunnen eventuele uitzonderingen toegestaan worden? Ook hierover kan je best voor de uitrol van een buddyproject nadenken. Lijst de meest relevante aspecten op en gebruik ze als leidraad bij de selectie van kandidaat-deelnemers. Ook voor tussentijdse gesprekken of eventuele bijsturing van de deelnemers kan dit een bruikbaar instrument zijn.

Inspiratie

- Profiel van een deelnemer (Samen Inburgeren, 2011): “Engagement voor een bepaalde periode, met duidelijke richtlijnen naar tijdsinvestering, vrijwillig instappen; open staan voor diversiteit, respect hebben, tolerant en ruimdenkend zijn; nieuwsgierig en leergierig zijn; zich goed voelen bij een duo-methodiek.”
- In Mene wordt bij het intakegesprek, en aan de hand van een leidraad, heel nauwkeurig gepolst naar het profiel en het engagement van de vrijwilliger. Dezelfde

peiling naar interesses, engagement en tijdbesteding gebeurt ook bij de deelnemers. Zo kan men nauwkeurig matchen. Bovendien zorgt een 'checklist' bij een intakegesprek ervoor dat zowel de vrijwilliger als de deelnemer even stil moeten staan bij wat ze precies van de buddywerking en van de andere partij verwachten.

Specifiek voor buddyprojecten die zich richten tot nieuwkomers of vluchtelingen speelt de kennis van de Nederlandse taal een rol. Wordt Nederlands vooropgesteld als voertaal tussen de duo's? Indien wel, welk niveau moet een deelnemer dan minimaal bereikt hebben? Hoe kan dat niveau afgetoetst worden? Mogen een deelnemer en een vrijwilliger een andere gemeenschappelijke taal hebben en spreken?

Extra info

Stel je vragen over Nederlands leren aan het Agentschap Integratie en Inburgering.
Contactinfo: www.integratie-inburgering.be.

2.10. Profiel en engagement van de vrijwilliger

Ook het expliciet maken van het verwachte engagement en profiel van de vrijwilliger is zinvol bij de selectie en matching van de duo's in de buddywerking. Het kan latere misverstanden beperken. Bovendien is er dan een 'afsprakenkader' om naar terug te grijpen indien zaken mislopen.

Het typisch profiel van een vrijwilliger in duo-werkingen (buddywerkingen) blijken personen te zijn die erg geëngageerd zijn en al een drukke agenda hebben. Mensen tussen de 30 en 40 die werk en gezin combineren zijn ondervertegenwoordigd als vrijwilligers in dergelijke projecten. Het is dus goed om je hiervan bewust te zijn en eventueel extra inspanningen te doen om ook die vrijwilligers aan te trekken die een ander profiel hebben (bv. kinderen hebben, dertiger zijn ...).

Interessante profielen kan je ook vinden bij mensen die een gelijkaardig proces doorlopen hebben als de beoogde doelgroep: "Een inburgeringscoach moet voldoende Nederlands spreken, maar het hoeft geen moedertaal te zijn. Wie zelf een inburgeringsproces doorlopen heeft, is vaak een heel goede inburgeringscoach. Hij heeft ervaring en kent de vragen en moeilijkheden van de inburgeraars. Iemand die in Vlaanderen geboren en getogen is, wordt er zich pas tijdens het proces van bewust dat niet alles zo vanzelfsprekend is. Inburgeraars die deelnamen aan inburgeringscoaching kunnen dus later, wanneer ze willen, inburgeringscoach worden." (Samen Inburgeren, 2011)

Het is goed om duidelijkheid te creëren over welke competenties je zoekt bij de vrijwilligers.

Inspiratie

1. Profiel vrijwilliger (Samen Inburgeren, 2011): Een vrijwilliger 'staat zelf met beide voeten op de grond en is niet verward in al te grote problemen; spreekt duidelijk Nederlands. Een sterk dialect is moeilijk verstaanbaar voor een inburgeraar; heeft een verzorgd voorkomen in die mate dat inburgeraars zich er niet ongemakkelijk bij voelen; is sociaal vaardig.'
2. Profiel integratiecoach (W)integratie (Gemeente Koksijde, 2016): "Een integratiecoach staat positief in het leven en is respectvol, sociaal, integer, geduldig en empathisch."

Daarnaast is het van prioritair belang dat hij/zij openstaat voor diversiteit; zowel op vlak van afkomst, religie, seksualiteit, beperking ...”

3. Profiel buddy bij Compagnons Oostende:

- Gemotiveerde vrijwilliger ouder dan 18 jaar
- 1 maal per week een halve dag kunnen vrijmaken
- Openstaan voor diversiteit op alle vlakken (religie, afkomst, seksualiteit, beperking,...)
- Sociaal voelend en plichtsbewust naar de verwachtingen die de maatschappij stelt
- Openstaan voor mensen in armoede
- Openstaan voor andere talen dan je moedertaal
- Affiniteit met vluchtelingen en asielzoekers
- Op een gezonde wijze met de context van een nieuwkomer kunnen omgaan en hierbij voldoende afstand kunnen behouden
- Dienstverlenende en flexibele instelling
- Positief ingesteld zijn en dit graag delen met anderen
- Goed kunnen luisteren
- Bewust zijn van eigen vooroordelen
- Mensen zelf laten doen wat ze kunnen

Inspiratie

TIM werkt met een engagementscode voor de vrijwilligers/buddy's van erkende vluchtelingen in Menen.

2.11. Afspraken vastleggen in een overeenkomst

Door de samenwerking, rolverdelingen en engagementen vast te leggen wordt duidelijkheid geschept. Buddywerkingen vergen ook tijds- en budgetinvesteringen. Er moet over heel wat praktische zaken nagedacht worden: hoe communiceren over het project, wie doet wat, waar ...

Tip: Spreek op voorhand af hoe je communiceert over de samenwerking. Welke logo's komen op de materialen, enzovoort (Samen Inburgeren, 2011).

Al deze afspraken kan je opnemen in een overeenkomst of infomap. Bekijk ook of er nood is aan het opstellen van een overzicht van veel gestelde vragen of het uitwerken van een klachtenprocedure.

Inspiratie

- De samenwerkingsovereenkomst 'Samen Inburgeren in Meervelde' kan je eenvoudig aanpassen aan jouw initiatief. Je vindt deze overeenkomst op www.sameninburgeren.be bij tools.

3. Werk uit: van kandidaten naar duo's

3.1. Bekendmaking en kandidaten vinden

Zowel voor als tijdens het buddyproject ben je afhankelijk van het vinden van vrijwilligers en deelnemers. Hiervoor is het belangrijk dat het project goed gekend is. Hoe zal je het project bekend maken? Hoe zal je kandidaat-deelnemers/-vrijwilligers werven? Hoe omschrijf je het project? Welke boodschap geef je mee?

Inspiratie

1. Voorbeelden van brieven, vacature voor vrijwilligers en flyer van de initiatieven beschreven in het **Handboek Samen inburgeren**, te downloaden op www.sameninburgeren.be (na registratie)
2. **TIM**: Vacature voor vrijwilligers voor erkende vluchtelingen in Menen, infoavond om vrijwilligers te werven, bericht op de facebookpagina van de stad, flyers, [vermelding op de website van stad Menen](#)
3. Compagnons Oostende:
 - [Infosessie en reportage](#)
 - [Flyer Compagnons](#)
 - [Bericht op website](#) (Stad Oostende)
 - [Bericht op website](#) (FMDO)

Tip: Promotie verloopt best via verschillende kanalen tegelijk.

Tips:

- Gebruik verschillende kanalen tegelijk. Volgens Demos (2015) moet een vrijwilliger iets 3x op een andere manier gezien hebben voordat hij erop ingaat.
- Zoek een manier die aansluit bij de doelgroep die je voor ogen hebt. Niet iedereen leest het stadskrantje of surft naar de website van de stad of gemeente.
- Ga actief op zoek door naar organisaties toe te stappen en aanwezig te zijn.
- Gebruik sociale media
- Zoek naar toeleiders en sleutelfiguren.
- Herhaal je boodschap op geregelde tijdstippen.
- Link jezelf met goed gekende diensten en organisaties (bv. OCMW, CAW ...).
- Maak een wervingsplan om ook op lange termijn nieuwe deelnemers/buddy's te verkrijgen.
- Maak afspraken over hoe je doorverwijst tussen partners of organisaties: vanuit een bepaalde organisatie naar een buddywerking en omgekeerd.

Inspiratie

- op www.sameninburgeren.be vind je een document over de verschillende wervingskanalen, en een document met een wervingsplan.
- Tips over hoe je de toegankelijkheid van je aanbod kan vergroten en een divers publiek kan bereiken op je activiteiten: [Hoe een divers publiek bereiken?](#)

Het is aan te raden de kandidaat-deelnemers en -vrijwilligers snel feedback te geven over hun kandidatuur en het verdere verloop van screening, matching en effectieve start. Kan je hiervoor verder werken op een reeds bestaande procedure binnen je organisatie of dienst?

Inspiratie

Samen inburgeren stelde een standaardantwoord op als geïnteresseerden zich opgeven als kandidaat: zie www.sameninburgeren.be.

Tip: Besteed extra aandacht aan je **communicatie met anderstaligen**.

Inspiratie

- [Tips voor duidelijke taal](#)
- [Info over taalniveaus NT2](#)
- [Communiceren met een multicultureel publiek](#)

3.2. Hoe kennismaken met de kandidaten?

Het is belangrijk uitgebreid kennis te maken met de mensen die zich kandidaat gesteld hebben. Dit omwille van volgende redenen:

1. De kandidaat-deelnemers krijgen de kans om uitgebreid kennis te maken met het initiatief, alvorens ze beslissen om zich ook effectief als deelnemer op te geven.
2. De coördinator leert de kandidaat-deelnemers kennen, zodat hij later een goede match tussen vrijwilligers en deelnemers kan maken.” (Samen Inburgeren, 2011)

Bij voorkeur gebeurt de kennismaking via een persoonlijk gesprek of een ‘intakegesprek’. Je kan het kader dat opgesteld werd (eventueel door de stuurgroep) over het profiel van de deelnemer of vrijwilliger binnen het kennismakingsgesprek overlopen.

Maar de kennismaking kan ook ruimer gaan. Het is bijvoorbeeld het uitgelezen moment om nog eens stil te staan bij de praktische organisatie en de beoogde doelstellingen van het buddyproject: Wie is organisator? Wie is coördinator? Wat als ...? Je kan ook duidelijk polsen naar interesses, tijdsinvestering, verwachtingen, ... Hoe duidelijker dit allemaal gesteld en gecommuniceerd wordt, hoe meer kans op duurzaamheid de uiteindelijke match tussen vrijwilliger en deelnemer kan zijn.

Als alternatief kan een groepsbijeenkomst of een invulformulier ook. Veel hangt af van de mogelijke tijdsinvestering van de coördinator, maar ook van de mate waarop je inzet op laagdrempelig werken.

Op www.sameninburgeren.be vind je **tips** voor het kennismakingsgesprek:

- Welk engagement verwacht je van deelnemers?
- Welke vragen kunnen aan bod komen in de duo's, bv. omgaan met geld of bewaken van privacy?
- Tot waar reikt het engagement? Bv. de coach is geen hulpverlener of bediende van een interimkantoor.
- Hoe worden duo's gevormd?
- Hoe gebeurt de opvolging?
- Waar kunnen vrijwilligers terecht met vragen?
- Wat is de motivatie van de deelnemers, wat zijn hun verwachtingen?
- Wat is hun achtergrond, hoe zien ze hun leefwereld?
- Wat denken ze aan te kunnen?
- Hoe goed is het Nederlands van de inburgeraar en wat ziet de vrijwilliger zitten?
- Welke praktische vragen hebben ze, bv. over verplaatsing en transport of over de agenda en de planning van activiteiten die ze samen gaan doen.

Inspiratie

Vormingplus regio Antwerpen maakte samen met Tempera en Inburgering Antwerpen een template voor een [gespreksleidraad](#) op (eerst inloggen).

Het is handig **fiches** op te maken van de kandidaat-vrijwilligers en -deelnemers. Dat biedt ook het voordeel dat er oog is voor 'globale' **registratie** (met respect voor privacy!). Voordelen van een registratie van een kennismakings- of intakegesprek liggen onder meer in:

- het bijhouden van interesses,
- het verloop van de werving (wat werkt? wat minder?),
- de mogelijkheid tot opbouw van statistieken over deelnemers (en wie je niet bereikt),
- het bijhouden van kandidaat-deelnemers of -vrijwilligers die niet direct gematcht kunnen worden als er bijvoorbeeld wachtlijsten zijn.

Inspiratie

- Voorbeeld spreadsheet (overzicht document van alle registraties) en afzonderlijke registratieformulieren voor de kandidaat-vrijwilliger of -deelnemer vind je op www.sameninburgeren.be
- TIM Menen gebruikt fiches voor [de kandidaat-deelnemer](#) en voor [de kandidaat-vrijwilliger](#)

3.3. Intake: van kandidaat naar deelnemer of vrijwilliger

Wanneer iemand beslist mee te doen als buddy moet je nog enkele stappen doorlopen voor je kan matchen. Het intakegesprek is hierin cruciaal. De coördinator heeft hierin een belangrijke taak.

Enkele van de taken in deze intake kunnen zijn:

- Zorgen dat mensen op de hoogte zijn van de vrijwilligerswetgeving. Geeft de coördinator uitleg of kan dat gebeuren door iemand anders die bezig is met vrijwilligerswerk binnen de organisatie? Sommige vrijwilligers hebben een goedkeuring van de RVA nodig om vrijwilligerswerk te kunnen doen.
- Nogmaals stilstaan bij het verwachte engagement en de doelstellingen van het buddyproject
- Uitleg geven over onkostennota's, indien relevant of van toepassing
- De engagementsverklaring laten ondertekenen
- Contactgegevens meegeven van het aanspreekpunt (in de meeste gevallen de coördinator)
- Bespreken: Wat in nood? Wat is een noodgeval? Wat kan de deelnemer of vrijwilliger dan doen? Bij wie kan hij/zij terecht?

Inspiratie

- Modeldocumenten vrijwilligerswerk & 'test je kennis'-module vind je via www.vlaanderenvrijwilligt.be. Op de website vind je het verschil tussen een informatie nota (wettelijke verplichtingen informatieplicht volgens de vrijwilligerswet) en de noodzaak van een vrijwilligersovereenkomst voor organisaties die onder het Vlaams decreet vrijwilligerswerk vallen.
- Samen inburgeren maakte een checklist voor de coördinatoren op zodoende de (kandidaat-)deelnemers te informeren voor ze willen starten

3.4. Van deelnemer naar duo: matching

Het effectieve 'matchen' heeft zowel te maken met hoe je duo's samenbrengt, als met wanneer je matchingsmomenten voorziet, hoeveel duo's je als maximaal haalbaar ziet of wat je doet als het duo toch niet matcht, enz.

Wanneer duo's vormen?

Wordt er doorlopend tijdens het project (ad hoc) of op vaste momenten nieuwe duo's gevormd? Beide mogelijkheden hebben zowel voor- als nadelen. Bij vaste opstartmomenten heb je steeds een groep die even lang in het project zit, wat goed kan zijn voor begeleiding, vorming en intervisie bijvoorbeeld. Bij doorlopende matching is er meer flexibiliteit in opstart, maar kan het intenser zijn voor de coördinator en komt begeleiding, vorming en visie niet voor iedereen op hetzelfde moment.

Hoe matchen?

Door de kennismakingsgesprekken leer je de deelnemers en vrijwilligers kennen. Op basis waarvan maak je vervolgens de matching? Gemeenschappelijke interesses? Nood? Expertise? Geografische afstand? Gender? Leeftijd? Passieve of actieve tijdsbesteding? Levensgewoonten (roken bv.?) Gezinsamenstelling? Bespreek deze zaken uitvoering in de pre-opstartfase.

Denk ook na over volgende zaken:

- In hoeverre kunnen vrijwilligers hun voorkeuren aangeven?

- Geef je de deelnemers bedenktijd of moeten ze ter plekke beslissen over de match?

Waar spreek je voor het eerst af met de duo's ?

Kies een neutrale en laagdrempelige locatie. Het eerste gevoel kan daardoor beïnvloed worden. Het is goed een locatie te nemen die reeds door alle partijen gekend is. Of spreek je voor het eerst af bij de deelnemer of vrijwilliger thuis? Ook een eerste ontmoeting in een praatcafé of praattafel kan interessant zijn. De wensen van het duo zullen hier grotendeels bepalend zijn.

Hoeveel duo's maak je maximum?

Dit is moeilijk te beantwoorden, gezien erg veel van de lokale context afhangt (bijvoorbeeld: de projectmiddelen, de mogelijke tijdsinvestering door de coördinator en lokale organisator, de grootte van de doelgroep enz.). Zorg er vooral voor dat je de bestaande duo's zo maximaal mogelijk kan ondersteunen.

Tip: Hou het realistisch en werkbaar.

Hou er rekening mee dat er — vooral in een pilootfase — best veel tijd kruipt in de lokale coördinatie. Praktijkvoorbeelden leren dat het vormen en opvolgen van vijftig duo's per jaar een tijdsinvestering vraagt die ongeveer gelijk staat met een halftijdse werkopdracht. Uiteraard hangt dit af van de aanpak die je kiest. Individuele kennismaking met deelnemers is bijvoorbeeld tijdsintensiever dan informatiesessies (Samen inburgeren, 2011).

Uit de praktijk

Demos (2015) voorziet 1 uur per week voor 1 duo en voorziet tewerkstelling voor de begeleiding van 96 duo's. Op weekbasis 19,5 uur.

Hoe lang vorm je een duo in de buddywerking?

Bestaande buddywerkingen variëren wat betreft de looptijd van de duo-samenwerkingen van enkele maanden, tot een jaar, tot onbepaald.

Sommige organisaties laten de duur van de duo-werking afhangen van de deelnemers zelf (geen nood meer aan, loopt niet goed, geen tijd meer, veranderingen in levensloop ...). Andere werkingen maken de duo-samenwerking van bij de start gelimiteerd in de tijd. Erna kunnen vrijwilligers een duo vormen met een nieuwe deelnemer.

Samen Inburgeren (2011) adviseert "tweewekelijkse ontmoetingen gedurende een periode van zes tot twaalf maanden. Zes maanden blijken nodig om de relatie tot stand te laten komen, vertrouwen op te bouwen en inzicht te verwerven in elkaars leefwereld."

De afsluiting van een deelname aan het buddyproject

Denk vooraf na over hoe je de afsluiting ziet:

- Standaard na een bepaalde tijd?
- Op vraag van de deelnemer of vrijwilliger?
- Hoe flexibel kan je daarin zijn?

- Wordt een evaluatie voorzien door de vrijwilliger en de deelnemer?
- Betekent het einde van een matching tussen begeleider en deelnemer de start van een nieuwe matching met een nieuwe deelnemer? Is de vrijwilliger daartoe bereid?

4. Ondersteunen en motiveren

4.1. Ondersteuning van de duo's

De effectieve ondersteuning van de vrijwilligers en de deelnemers kan beperkt zijn, of net heel breed gaan. Dit hangt deels samen met de beschikbare middelen en/of tijd van de coördinator of projectleider, maar ook met de visie van de organisatie op vrijwilligerswerk zelf.

De eerste kennismaking

Wat bespreek je als het duo voor het eerst samen is? Wat kan aan bod komen:

- Afspraken, bv. over hoeveel een activiteit mag kosten,
- Hoe je het best grenzen kan bewaken,
- Hoe er onderling gecommuniceerd wordt,
- Tips ter inspiratie voor activiteiten samen,
- Tips in verband met duidelijke taal of sociale kaart in de regio.

Inspiratie

Op www.sameninburgeren.be vind je het document 'Goede afspraken maken: tips voor inburgeringscoaches'.

Opvolging en evaluatie van de duo's

Met welke frequentie volg je de duo's op? Hoe gebeurt de communicatie tussen het duo en de coördinator (telefonisch, ter plaatse, samen of apart?). Dit is belangrijk voor het goede verloop van de buddywerking. Niet alleen voor de duo's maar bv. ook voor de lokale organisator en de stuurgroep (signaalfunctie, detecteren noden ...)

Een tolk inschakelen of niet?

Afhankelijk van het feit of er een gemeenschappelijke taal is die iedereen beheerst, zal je een tolk moeten inschakelen om te communiceren. Dat kan een informele tolk zijn of een sociaal tolk. Misschien heeft de organisatie of dienst al een samenwerkingsovereenkomst met de dienst Sociaal tolken en vertalen van het Agentschap Integratie en Inburgering? Bekijk of die ook aangewend kan worden voor het buddyproject.

Extra info

- Hoe een sociaal tolk aanvragen (ter plaatse of telefonisch)?
- Waarop letten als je met een tolk werkt?

4.2. Ondersteuningsvormen voor vrijwilligers

Voor vrijwilligers is het van belang om zich ondersteund te voelen tijdens het project. Dat kan door geregeld contact op te nemen met de buddy en de deelnemer. Maar dat kan ook door de buddy de mogelijkheid te geven deel te nemen aan vormingen, intervisie, netwerkmomenten. Vermijd te veel informatie in één keer te geven, dat kan demotiverend werken. Toch zullen er na verloop van tijd heel wat vragen opduiken. Het is belangrijk om daarvoor een gericht ondersteuningsaanbod te voorzien.

Het kan zinvol zijn om een inleidend infomoment te voorzien voor beginnende vrijwilligers in de buddywerking. Daar kunnen al kort enkele relevante zaken worden uitgelegd. Bijvoorbeeld over het juridisch statuut van deelnemer: wie kan in aanmerking komen als erkend vluchteling, wat is een subsidiair beschermde, welk traject legt een asielzoeker af, wat is een LOI, ... Of er kan een beeld van de stad of gemeente geschetst worden: wie woont er nu in de stad, welke nieuwkomers zijn er, welke statuten hebben zij, wat is superdiversiteit, ect.? Ook informatie over de lokale sociale kaart kan van in het begin belangrijk zijn: ontspanningsmogelijkheden, de UIT-pas, organisaties, diensten in de stad, juridische helpdesk, hulpverleningslandschap, ...

Wat als je maar een kleine buddywerking hebt? Kan je afspreken met andere buddywerkingen om op gemeenschappelijke momenten vorming te voorzien? Welke nadelen zijn daar aan verbonden (bv. lokale informatie is dan vaak te specifiek)? Wegen die op tegen het niet aanbieden van dergelijke ondersteuning aan de vrijwilligers? In welke gemeenten en steden rondom zijn dergelijke initiatieven lopende?

4.2.1. Ondersteuning op vlak van taal en communicatie

Vrijwilligers kunnen gaandeweg nood hebben aan specifieke ondersteuning op het vlak van omgaan met meertaligheid. Enkele zaken die interessant zijn om bespreken zijn:

- Gebruik van tolken: hoe verloopt een goed tolkgesprek? Waar moet je op letten?
- Online vertalingsmogelijkheden:
 - bv. Google translate
 - Opgelet voor misverstanden! Online vertalingen zijn niet altijd accuraat.
- Inzetten van andere hulpbronnen zoals bijvoorbeeld:
 - Google Maps
 - Pictogrammen
- Inzicht in de regels duidelijke taal en deze proberen toe te passen (zie verder vormingsaanbod AgII West-Vlaanderen)
- Zich bewust zijn van non-verbale communicatie
- Informatie over oefenkansen Nederlands voor anderstaligen in de regio
- Achtergrondinformatie en voorbeeldoefeningen van hoe meertalige kinderen Nederlands leren, hoe je dit kan stimuleren via vrijetijdsbesteding, en welke soorten activiteiten oefenkansen uitlokken

Inspiratie

- [Pictogrammen](#)
- [Communiceren met een multicultureel publiek](#)

- [Communiceren met een cultureel divers publiek](#)
- [Oefenkansen Nederlands in West-Vlaanderen](#)
- [Meertaligheid](#)
- [Taalstimulering in de vrije tijd](#)

4.2.2. Aanbod van het AgII in West-Vlaanderen

Het Agentschap Integratie en Inburgering voorziet in West-Vlaanderen **vormingen** over verschillende thema's:

- Omgaan met diversiteit
- Interculturele competenties
- Omgaan met discriminerende uitspraken
- Duidelijke taal
- Welke weg legt een asielzoeker af? Wegwijs in de meest voorkomende verblijfstatuten.
- Verblijfsstatuten
- Werken met sociaal tolken
- ...

Voor meer info of het signaleren van noden tot (andere) vorming, neem contact op met [Els Soenens](mailto:els.soenens@integratie-inburgering.be): els.soenens@integratie-inburgering.be.

Het Agentschap kan je ook doorverwijzen wanneer je op zoek bent naar **educatief materiaal** over omgaan met diversiteit, vrijwilligersbeleid, interculturele competenties enz.

Enkele voorbeelden:

- Vrij-willig: informatief spel over vrijwilligersbeleid
- Kwinkslag: kaartspel over gelijkenissen en verschillen tussen mensen
- Makeda: kaartspel om inzicht verkrijgen in eigen interculturele competenties
- Diversidentiteit: groepsspel over kruispuntdenken en diversiteit
- Wie is bang van Fatima Sultan? Intercultureel spel gemaakt door Afghaanse vrouwen en ook door hen begeleid.

Inspiratie

Het Agentschap Integratie en Inburgering heeft een [materialenbank](#) die specifiek gericht is op meertaligheid en Nederlands als tweede taal. Deze materialenbank kan vrijwilligers ondersteuning bieden rond Nederlandse taalontwikkeling, en het aanleren van een nieuwe taal.

Andere vormingen die niet door het AgII worden aangeboden, kunnen ook relevant zijn. Zo kan er nood zijn aan volgende vormingen:

- Afstand-nabijheid
- [Workshop goede bestuursvrijwilligers werven door VSVW Antwerpen](#)

- Vorming 'Empowerend buddytraject met mensen in kansarmoede' (voor buddy's): 12 interactieve workshops, e-learning)
- Sociaal huren/Wonen: Agentschap Wonen Vlaanderen, huurdersbond, woonwinkel
- Werkwinkel?

4.2.3. Intervisiemomenten

Intervisiemomenten kunnen een belangrijke meerwaarde betekenen voor de vrijwilligers en de deelnemers. Denk na over:

- Wie kan deze momenten leiden?
- Wie kan hier ondersteunen?

Het AgII kan een aanspreekpunt zijn voor de coördinatoren, maar organiseert zelf geen intervisiemomenten voor de vrijwilligers.

4.2.4. Netwerking

Het faciliteren van netwerking, kan voor de duo's een meerwaarde betekenen. Ontmoetingen mogelijk maken, bijvoorbeeld tussen vrijwilligers en deelnemers onderling, of met hulp- en dienstverleners onderling, kan voor de buddywerking heel belangrijk en verrijkend zijn.

Hiervoor kunnen verschillende methodieken gebruikt worden, zoals:

- het opzetten van een buddycafé,
- de aanmaak van een Facebookgroep,
- Gebruik van sociale media voor de werving, bekendmaking, bedanking, FAQ lijst, aankondiging van vormingen, ...

4.2.5. Bedanken en blijven motiveren

Betrek de deelnemers en vrijwilligers indien mogelijk in het bredere vrijwilligersbeleid van de organisatie. Kunnen de duo's deelnemen aan een jaarlijkse nieuwjaarsreceptie? Worden ze in de bloemetjes gezet tijdens de Week van de Vrijwilliger? Kan men door deel te nemen UiTPAS-punten sparen?

Op www.vrijwilligersweek.be vind je een online tool box vol ideeën om vrijwilligers op een leuke manier te bedanken.

4.3. Ondersteuning voor lokale coördinatoren

Ook de lokale coördinator zal onderweg met heel wat vragen en situaties zitten waar zij misschien niet direct een antwoord op heeft. Een netwerk voor lokale coördinatoren kan een meerwaarde bieden. Voorziet het project ook linken met coördinatoren van andere buddywerkingen?

Inspiratie

- Je kan een dropbox te openen voor steden en gemeenten die buddywerking hebben zodoende good practices uit te wisselen (voorbeeld documenten, gevolgde vormingen).
- Je kan een lerend netwerk opzetten.
- Je kan een train-de-trainers organiseren.

5. Termenlijst

Coördinator (Samen Inburgeren, 2011)

= Wie de dagelijkse organisatie opneemt en met de deelnemers aan de slag gaat. In de praktijk kan het zijn dat twee of zelfs meerdere mensen als team instaan voor de coördinatie van een initiatief.

Deelnemer

= Persoon voor wie de buddywerking bedoeld is (bv erkend vluchteling, nieuwkomer).

Duo-werking (Van Robaeys & Lyssens-Danneboom, 2016)

= Een georganiseerde sociale interventie waarbij twee burgers (een vrijwilliger en een deelnemer) een-op-een aan mekaar gekoppeld worden, via tussenkomst van een (professionele) organisatie, om aan een al dan niet gearticuleerde ondersteuningsvraag van de deelnemer tegemoet te komen.

Lokale organisator (Samen Inburgeren, 2011):

= De instantie die in een wijk of een gemeente een initiatief opzet. In de praktijk kunnen een aantal partners samen lokale organisator zijn.

Vrijwilliger

= De buddy, inburgeringscoach, mentor ... die gematcht wordt aan de deelnemer.

6. Bestaande buddywerkingen

6.1. Overzicht

Merk je dat jouw organisatie of werking hier niet vermeld staat? Laat het ons weten door een mail te sturen naar nielsen.vermont@integratie-inburgering.be. Ook als er contactpersonen bijgevoegd of aangepast moeten worden, nemen wij dat in onderstaande tabel zo snel mogelijk op.

▼ *Buddywerkingen anno januari 2017*

Waar	Naam	Contactpersoon	Doelgroep
Ardoois		Brecht Lefevere, OCMW Ardoois	
Brugge	Buddywerking OCMW Brugge	Faiza Karim Rajput Nathalie Vandeneede	Bewoners LOI
De Panne	Integratiecoaches	Anke Inghelbrecht, Integratieambtenaar Wintegratie	Nieuwkomers
Harelbeke	<u>Buddy's</u>	Mieke Vanhoutteghem, OCMW Harelbeke	
Ingelmunster		Jolien D'Heyger, OCMW Ingelmunster	
Izegem		Stéphanie Rosseel, integratieambtenaar Izegem	
Koksijde	Integratiecoaches	Anke Inghelbrecht, integratieambtenaar Wintegratie	Nieuwkomers
Kortrijk	<u>Buddy's</u>	Stefanie Haerens, OCMW Kortrijk	Erkend vluchtelingen en subsidiair beschermden
Lendeledede	<u>Buddy's</u>	Anne-Florence Bruneel, Sociaal Thuis Lendeledede	Erkend vluchtelingen en subsidiair beschermden
Menen	<u>Thuis in Menen</u> (TIM)	Melinda Hackx, integratieambtenaar Menen	

Oostende	<u>Compagnons</u>	Xavier Holvoet, FMDO Ann Deschacht, Sociaal huis Oostende	Nieuwkomers
Roeselare	<u>Roeselare helpt</u>	Melissa Alaimo Integratiedienst	Asielzoekers
Waregem		Laurence van Leuvenhage, OCMW Waregem	
Zuid-West-Vlaanderen	Buddy's	Ann Coryns, W13	Erkende vluchtelingen en subsidiar beschermden

6.2. Materiaal

Izegem

- Flyer infomoment
- Bekendmaking
- Vacature projectverantwoordelijke buddysysteem

Kortrijk

- Bekendmaking via website

Menen: Thuis in Menen (TIM)

- Deontologische code
- Engagementscode
- Infofiche erkend vluchteling
- Fiche kandidaat-buddy

Oostende: Compagnons

- Info over Compagnons
- Flyer Compagnons

- Functieprofiel buddy
- Infobundel voor buddy
- Intakefiche buddy
- Vacature projectmedewerker

Roeselare

- Draaiboek werken met Woonbuddies

Wintegratie

- Persbericht
- Oproep kandidaat-vrijwilliger
- Brief kandidaat-vrijwilliger
- Folder
- Intake coach
- Intake nieuwkomer

Zuid-West-Vlaanderen: W13

- Draaiboek

7. Interessante links

B

- [Beeld- en tekstgebruik bij een cultureel divers publiek](#)
- [Buddyschap en kansarmoede](#)
- [Buddywerkingen in Vlaanderen](#)

C

- Communiceren
 - [Communiceren met een cultureel divers publiek](#)
 - [Etnocommunicatie](#)
 - [Intercultureel communiceren](#)

D

- [Demos](#)
 - [Dossier duo-werkingen](#)
 - [Praktijktafel Twee is meer](#)
- [Divers publiek bereiken](#)
- [Diversiteit verankeren in meerjarenplan](#)
- [Diversiteitswijzer](#)
- [Duo Werkt](#)
- [Duo-werkingen in Vlaanderen](#)
 - [Tussentijds onderzoeksrapport](#)

K

- [Kompano kennisplatform](#)

P

- [Pictogrammen](#)

S

- [Samen Inburgeren](#)
 - [handboek](#) (eerst inloggen)
 - [veelgestelde vragen](#)
- [Samenlevingsopbouw](#)
- [Sociaal tolken](#)
 - [Sociaal tolken ter plaatse of telefonisch](#)
 - [Tips voor een goed tolkgesprek](#)
- [Sociaal-cultureel volwassenenwerk](#)

T

- [Taal](#)
 - [Klare taal](#)
 - [Materialenbank Nederlands als tweede taal](#)
 - [Meertaligheid](#)
 - [Nederlands oefenen in West-Vlaanderen](#)
 - [Taalniveaus](#)

V

- [Vormingsaanbod](#)
- [Vrijwilligerswerk](#)
 - [modeldocumenten](#)
 - [tools](#)
 - [Vrijwilligerswet](#)

8. Referenties

Demos (2015). Praktijktafel twee is meer. Verslag tafel 1: coaching van de duo's. Geraadpleegd op 28 maart '17 via <http://docplayer.nl/9130215-Praktijktafel-twee-is-meer-30-oktober-2015-antwerpen.html>

FMDO en Sociaal Huis Oostende. (z.j.). Functieprofiel van een buddy voor nieuwkomers. Geraadpleegd op 28 maart 2017 via <http://desom.itaf.eu/upload/media/2017/03/Functieprofiel%20Buddy.pdf>

Gemeente Koksijde (2016). Persoverzicht juni 2016. Geraadpleegd op 28 maart 2017 via http://www.koksijde.be/sites/default/files/attachments/persoverzicht_juni_2016_definitief.pdf

Regionale Welzijnsraad Roeselare-Tielt. (z.j.). Draaiboek voor het werken met woonbuddies. Geraadpleegd op 28 maart 2017 via <http://www.kenniscentrumvlaamsesteden.be/kennisbank/instrumentenlokaalwoonbeleid/Lists/Instrumenten%20lokaal%20woonbeleid/Attachments/1870/draaiboek%20voor%20het%20werken%20met%20woonbuddys.pdf>

Samen Inburgeren (2011). Handboek voor lokale initiatiefnemers. Geraadpleegd op 28 maart 2017 via www.sameninburgeren.be

Van Robaey, B. & Lyssens-Danneboom, V. (2016). Duo-werkingen in Vlaanderen. Geraadpleegd op 28 maart 2017 via <http://wiki.kompano.org/duo-werkingen-in-vlaanderen/>

Vlaamse overheid [website]. (z.j.) Geraadpleegd op 28 maart 2017 via <http://overheid.vlaanderen.be/sterktezwakte-analyse-swot-analyse>

Vlaamse Steunpunt Vrijwilligerswerk [website]. (z.j.). Visie op vrijwilligersbeleid. Geraadpleegd op 28 maart 2017 via <http://www.vlaanderen.vrijwilligt.be/visie-op-vrijwilligersbeleid/?hilite=visie>

W13. (z.j.). Draaiboek buddywerking. Geraadpleegd op 28 maart 2017 via <https://www.dropbox.com/sh/zv7kn20bzz514e2/AADEWsmFu7w0sbCwjIHrDRX0a?dl=0>

COLOFON

Els Soenens

consulent integratie - welzijn

els.soenens@integratie-inburgering.be

Nielsen Vermont

consulent integratie - lokaal beleid

nielsen.vermont@integratie-inburgering.be

Vlaamse
overheid

Het Agentschap Integratie en Inburgering ondersteunt het Vlaams integratiebeleid. In het Agentschap vind je alle diensten voor integratie, inburgering, sociaal vertalen en tolken, en de Huizen van het Nederlands (behalve de diensten in de steden Gent en Antwerpen, en het Huis van het Nederlands Brussel). Het Agentschap is een private stichting en werd in 2013 opgericht door de Vlaamse overheid als extern verzelfstandigd agentschap. Meer info vind je op www.integratie-inburgering.be.